

การใช้ตัวแบบและแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือเพื่อพัฒนาการจำคำศัพท์ภาษามือ ของนักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา*

USE OF MODELLING TECHNIQUE AND SIGN LANGUAGE VDO EXERCISE TO IMPROVE SIGN LANGUAGE VOCABULARY MEMORY OF A STUDENT WITH DEAFNESS AND INTELLECTUAL DISABILITIES

อภิชนา ศรีทอง^{1*}, รัชนิกร ทองสุขดี², สุธธิกัญจน์ ทิพย์เกษร², พิกุล เลียวสิริพงษ์², สร้อยสุดา วิทยากร²
Apichaya Sritong^{1*}, Rachaneekorn Tongsookdee², Sutthikan Tipayakesorn², Pikul Leosiripong², Soisuda Vittayakorn²

¹โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เชียงใหม่ ประเทศไทย

¹Anusarnsunthorn School for the Deaf, Chiang Mai, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่ ประเทศไทย

²Faculty of Education, Chiangmai University, Chiang Mai, Thailand

*Corresponding author, E-mail: puiy.ty29@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียน หูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา โดยการใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือ เลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง เป็นนักเรียนเพศหญิง อายุ 11 ปี ระดับสติปัญญาเท่ากับ 36 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 2) แผนการสอนเฉพาะบุคคลที่ใช้จำนวน 4 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 ชื่อของฉันทน์ แผนที่ 2 ขนมหัดฉันทน์ ชอบ แผนที่ 3 พ่อของฉันทน์ และแผนที่ 4 แม่ของฉันทน์ โดยเลือกคำศัพท์ภาษามือง่าย ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันของกรณีศึกษา เพื่อใช้สร้างแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือที่ใช้ในแผนการสอนทั้ง 4 แผน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่ากรณีศึกษามีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือเพิ่มขึ้น โดยผลคะแนนการทำ ภาษามือเฉลี่ยของทำศัพท์ทั้ง 4 คำก่อนเรียนเท่ากับ 11.50 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 29.75 คะแนน ผลต่างเท่ากับ 18.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และมีผลคะแนนการระบุภาพจากการจำคำศัพท์ภาษามือตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลทั้ง 4 แผน 1) แผนที่ 1 ความสามารถก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 40 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 80 ระดับคุณภาพ ดีมาก 2) แผนที่ 2 ความสามารถก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 50 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 60 ระดับคุณภาพดี 3) แผนที่ 3 ความสามารถก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 20 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 70 ระดับคุณภาพดี 4) แผนที่ 4 ความสามารถก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 20 หลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 60 ระดับคุณภาพดี

คำสำคัญ: ตัวแบบและแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือ, การจำคำศัพท์ภาษามือ, นักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา

Abstract

The purpose of this research was to develop the memory ability of a student with deafness and intellectual disabilities by using modelling technique with sign language VDO exercises. The case study, female aged 11 years with an Intelligence Quotient level of 36, was

selected based on a purposive sampling. The tools used in the research were 1) a pre- and post-test, 2) four individualized implementation plans, namely: Plan 1: My Name; Plan 2: My Favorite Snack; Plan 3: My Father; and Plan 4: My Mother. The selected sign language vocabularies were easy and necessary for the daily life of case study in order to create sign language VDO exercise in all four individualized implementation plans. Data were analyzed by using frequencies, percentages, mean and descriptive analysis. The results of research indicated that the case study had increased ability to memorize sign language vocabulary. A pretest mean score was 11.50 and a posttest mean score was 29.75, with a difference of 18.25 point (36.50 %). And the average score in identifying pictures from memorizing sign language vocabulary according to all 4 individualized implementation plans revealed as follows: 1) Plan 1: it was found that a vocabulary memory score of the case study at a pretest was 40 % and a score at a posttest was 80 %, which was at a very good level. 2) Plan 2: was found that a vocabulary memory score of the case study at a pretest was 50 % and a score at a posttest was 60 %, which was at a good level. 3) Plan 3: it was found that a vocabulary memory score of the case study at a pretest was 20 % and a score at a posttest was 70 %, which was at a good level. 4) Plan 4: it was found that a vocabulary memory score of the case study at a pretest was 20 % and a score at a posttest was 60 %, which was at a good level.

Keywords: Use of Modelling Technique and Sign Language VDO Exercise, Sign Language Vocabulary Memory, Student with Deafness and Intellectual Disabilities

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนทุกคนในประเทศไทยนั้น ปรากฏในมาตรา 54 วรรคหนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560) ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือว่าเป็นกฎหมายหลักในการบริหาร และการจัดการศึกษาตามหมวดที่ 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคสองกำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” ทั้งยังกำหนดในวรรคที่สามว่า “การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) สอดคล้องกับมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ระบุว่า “ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดให้สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, 2551)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้จัดประเภทคนพิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 ในข้อ 2 ที่ได้แบ่งประเภทคนพิการเป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และสุขภาพ 5) บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูด และภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9. บุคคลพิการซ้อน (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552., 2552) ทั้งนี้จากรายงานข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการในระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ วันที่ 10 มิถุนายน 2565 พบว่าจำนวนเด็กพิการซ้อนของโรงเรียนเฉพาะความพิการมีจำนวนทั้งสิ้น 1,616 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเฉพาะความพิการทั้งหมด (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565)

ในบทความนี้กรณีศึกษาเป็นนักเรียนพิการซ้อนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 11 ปี โดยมีผลตรวจการได้ยินระบุว่า ไม่พบการได้ยินในหูข้างขวา หรือหูหนวก และสมรรถภาพทางการได้ยิน ในหูข้างซ้ายมีระดับการได้ยินอยู่ที่ 80 เดซิเบล คือหูตึงระดับรุนแรงมาก นอกจากนี้ผลการประเมินระดับสติปัญญาของกรณีศึกษามีค่าเท่ากับ 36 ซึ่งถือว่าเป็นความพิการทางสติปัญญาระดับปานกลาง (World Health Organization, 2014) กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ จากบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมทางสังคมของกรณีศึกษา โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 5 วัน ในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนพบว่ากรณีศึกษาไม่สามารถโต้ตอบกับผู้อื่นได้ทันที เช่น การทำตามคำสั่ง และการตอบคำถามของครูผ่านการใช้ภาษามือในชั้นเรียน กรณีศึกษาไม่สามารถทำได้เอง ต้องมองพฤติกรรมของเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงแล้วทำตามเพื่อนทุกครั้ง ครูหรือเพื่อนที่อยู่ในห้องเรียนจึงต้องช่วยเหลือกรณีศึกษาโดยการจับมือทำกิจกรรมนั้น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าการเลียนแบบเพื่อนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นการทำตามแบบโดยไม่ทราบความหมาย และที่สำคัญกรณีศึกษาจำคำศัพท์ภาษามือไม่ได้ จึงยังไม่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสารได้สอดคล้องกับผลการประเมินทักษะการสื่อสาร (Communication Matrix) ที่พบว่าความสามารถในการสื่อสารของกรณีศึกษาที่สามารถทำได้คือ ข้อ C12 คือ การทำให้ผู้ใหญ่นสนใจบุคคล ตนเอง หรือวัตถุบางอย่าง (Direct Your Attention to Something) เป็นการแสดงออกที่อยู่ในระดับ 4 คือการสื่อสารที่มีความหมาย ทั้งในการบอกความต้องการ การปฏิเสธหรือการร้องขอความช่วยเหลือ (Conventional Communication) และกำลังพัฒนาความสามารถไปสู่ระดับที่ 5 คือ การใช้สัญลักษณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Symbol) ข้อจำกัดด้านการสื่อสารดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรม และอารมณ์ของกรณีศึกษาที่แสดงออกด้วยพฤติกรรมร้องไห้ กระตือรือร้นหรือขว้างปาสิ่งของเมื่อไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ (Rowland, C., 1994) นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาด้านการสื่อสารของกรณีศึกษาส่งผลต่อความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันในทุกกิจกรรม เช่น การสื่อสารบอกความต้องการ การเรียนในชั้นเรียน และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของกรณีศึกษาโดยความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือถือเป็นขั้นแรกของการใช้ภาษาเด็กหูหนวก ซึ่งการใช้ภาษามือในการสื่อสารเป็นวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษด้านการสื่อสารของกรณีศึกษามากที่สุด (จิรธร เลอศิลป์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับ Lederberg ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาษามือเป็นภาษาที่ใช้เพื่อการสื่อสารสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและถือว่าเป็นภาษาแม่ ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินมากหรือเด็กหูหนวก เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่สามารถสื่อสารได้ด้วยการพูดจึงจำเป็นต้องใช้ภาษามือทดแทน (Lederberg, A. et al., 2013) ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือให้กับกรณีศึกษา จึงเป็นการส่งเสริมให้กรณีศึกษาได้มีโอกาสในการฝึกทักษะการสื่อสารขั้นแรก ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถของกรณีศึกษาในการใช้ชีวิตได้มากยิ่งขึ้น

แนวคิดของนักศึกษากลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อว่าคนหูหนวกใช้การรับข้อมูลและเรียนรู้โดยใช้การมองเห็นหรือการใช้สายตาแทนการได้ยิน และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากท่าทางธรรมชาติ อีกทั้งภาษามือที่เป็นภาษาของคนหูหนวก (มะลิวัลย์ ธรรมแสง, 2554) สอดคล้องกับธีรวัฒน์ กำเนิดศิริ และคณะ ที่ได้กล่าวถึงการสอนแบบสองภาษาในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งมีแนวทางการจัดการศึกษาโดยการสอนภาษามือไทยเป็นภาษาแรกเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษามือในการคิด การแสดงความรู้สึก การพูดคุย และการเรียนรู้โลก ทำให้เด็กมีความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย ไม่ถูกทอดทิ้ง และเป็นอิสระ และหลังจากนั้นจะมีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้ (ธีรวัฒน์ กำเนิดศิริ และคณะ, 2553) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องใช้การมองเห็นร่วมกับการรับรู้ผ่านการได้ยินที่เหลืออยู่ โดยเฉพาะบุคคลที่สูญเสียการได้ยินระดับรุนแรงหรือคนหูหนวกจำเป็นจะต้องใช้การมองเห็นแทนการฟัง โดยการเรียนรู้ผ่านการมองเห็นของเด็กหูหนวกจะส่งผลต่อสติปัญญาด้านความคิดจากการที่เด็กได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ แล้วเปรียบเทียบความเหมือน ความต่างหรือการโยงความสัมพันธ์ รวมไปถึงการคาดคะเน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนได้ (ศรียา นิยมธรรม, 2544) นอกจากนี้การเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักเรียนรู้จากการเลียนแบบ (Modeling) คนอื่นเป็นส่วนใหญ่ (ณัฐวรินทร์ แซ่จุง, 2557) โดยครูที่จะใช้วิธีการเลียนแบบนั้นจะต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ การทำให้ง่าย การแสดงสาธิต และการทำซ้ำ ๆ ทั้งนี้การเลียนแบบหรือการทำตามแบบอย่างก็ถือเป็นการปรับพฤติกรรมได้อีกด้วย (อัชรา เอิบสุขสิริ, 2561) สำหรับกรณีศึกษาที่เป็นนักเรียนพิการซ้อนที่เป็นเด็กหูหนวกและมีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงน่าจะเป็นไปได้ว่าการกระตุ้นการรับรู้ทางสายตา โดยใช้หลักการการเรียนรู้จากการเลียนแบบโดยตัวแบบที่เหมาะสมนั้น ควรใช้ตัวแบบที่มีชีวิต ผู้วิจัยจึงมีการกำหนดให้ครูประจำชั้น (ครูหูหนวก) ของกรณีศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมาเป็นตัวแบบ เนื่องจากเป็นครูที่ดูแลใกล้ชิดกับกรณีศึกษาทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เข้าใจการสื่อสารของกรณีศึกษามากที่สุด กรณีศึกษามีความไว้วางใจ และเป็นบุคคลที่กรณีศึกษามักจะสื่อสารผ่านท่าทางธรรมชาติเพื่อบอกความต้องการ หรือขอความช่วยเหลืออยู่เสมอ จากที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าครูประจำชั้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นสามารถเป็นตัวแบบหรือแม่แบบที่มีประสิทธิภาพได้ ตามที่ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ได้เสนอการคัดเลือกแม่แบบที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า การเลือกแม่แบบที่ดีนั้นจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยที่แม่แบบและผู้เลียนแบบต้องมีลักษณะใกล้เคียงกัน และลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อน ยุ่งยาก เพื่อให้เกิดการเลียนแบบที่ง่ายขึ้น (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2536)

นอกจากการกระตุ้นการรับรู้ทางสายตาด้วยวิธีการเลียนแบบจากตัวแบบที่เป็นของจริงแล้ว การใช้สื่อภาพถ่าย หรือการใช้ภาพเคลื่อนไหวจึงเป็นอีกทางหนึ่งที่กระตุ้นการรับรู้ทางสายตาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือมีประสิทธิภาพดี สอดคล้องกับมานะ ประทีปพรศักดิ์ ที่ได้กล่าวถึง การจัดสื่อการเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกที่จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของคนหูหนวก ซึ่งใช้การรับรู้ทางสายตาเป็นหลัก สื่อที่นำมาใช้กับคนหูหนวกจึงควรเป็นสื่อทางการรับรู้ทางสายตาเป็นหลัก เพื่อให้คนหูหนวกได้ใช้สายตาอย่างเต็มที่ และเกิดการเรียนรู้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ของกรณีศึกษาที่เป็นนักเรียนหูหนวกร่วมกับความบกพร่องทางสติปัญญา ก็ควรเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาด้วย โดยมีการแบ่งเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ควรแบบแยกย่อย สอนจากสิ่งที่พื้นฐานไปหานามธรรม ใช้การฝึกซ้ำ ย้ำทวนเพื่อให้เกิดทักษะ (มานะ ประทีปพรศักดิ์, 2548) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้านำตัวแบบมาฝึกพร้อมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือมาเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับฝึกกรณีศึกษาหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญาในการจำคำศัพท์ภาษามือจะทำให้กรณีศึกษาสามารถเข้าใจความหมายของภาษามือและใช้ภาษามือในการสื่อสารได้ตอบกับบุคคลอื่นได้มากขึ้นในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือพื้นฐานของกรณีศึกษาหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ตัวแบบ (ครูหูหนวก) ร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียน หูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือ มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสิ่งเสริมแรงเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนในแผนการสอนเฉพาะบุคคล ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากสิ่งทีกรณีศึกษาชอบ 2 ชุด โดยผลการประเมินพบว่าสิ่งเสริมแรงที่ได้รับเลือกมาใช้ในการสอนกรณีศึกษา ในชุดที่ 1 คือ ขนมเลย์ และในชุดที่ 2 คือ สติกเกอร์

2. การคัดเลือกคำศัพท์ภาษามือที่จะนำมาใช้ในการสอนกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกคำศัพท์ทีกรณีศึกษาใช้ในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนจำนวน 20 คำ จากนั้นใช้แบบคัดเลือกว่าคำศัพท์ภาษามือ โดยแบ่งลักษณะพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของกรณีศึกษา ดังนี้

2.1 ลักษณะพฤติกรรมกรรมการแสดงออกด้านความสามารถในการแสดงท่าภาษามือ พบว่ากรณีศึกษามีพื้นฐานในการแสดงท่าภาษามือในระดับ 3 จำนวน 1 คำ และได้คะแนนในระดับ 2 หมายถึง เริ่มทำท่ามือโดยตำแหน่งถูกต้อง ได้ 7 คำ โดยคำที่เหลือได้คะแนนระดับ 1 จำนวน 12 คำ

2.2 ลักษณะพฤติกรรมของการระบุภาพ (ความสามารถด้านการเข้าใจภาษามือ) กรณีศึกษาสามารถระบุภาพโดยการชี้หรือหยิบภาพจากรายการคำศัพท์ ได้คะแนนระดับ 3 จำนวน 3 คำ ได้คะแนนระดับ 2 จำนวน 4 คำ คือ และที่เหลืออยู่ในระดับ 1 จำนวน 13 คำ

ผู้วิจัยพบว่ากรณีศึกษามีพื้นฐานในการจำท่าภาษามือ ได้คะแนนในระดับ 2 - 3 จากพฤติกรรมกรรมการแสดงออกทั้ง 2 ลักษณะที่กำหนดไว้ จำนวน 7 คำ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลคะแนนดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกับสภาพการดำรงชีวิต ข้อจำกัดต่าง ๆ ของกรณีศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้คำที่จะใช้ในการสอนกรณีศึกษา จำนวน 4 คำ ได้แก่ กล้วยหอม (ชื่อกรณีศึกษา) ขนม ฟอ และ แม่ ซึ่งทั้ง 4 คำนี้เป็นคำที่กรณีศึกษาใช้บ่อย มีตำแหน่งมืออยู่บริเวณศีรษะซึ่งกรณีศึกษาสามารถมองเห็นได้ชัดเจนในขณะที่มองหน้าผู้ที่จะสื่อสารด้วย นอกจากนี้ยังมีทิศทางการเคลื่อนไหวมือที่ไม่ซับซ้อน ทำให้เหมาะแก่การนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือของกรณีศึกษา

3. การสร้างแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือทั้ง 4 คำ และฝึกครูตัวแบบ (ครูหูหนวก) ใช้ท่าภาษามือตามรูปแบบการวิเคราะห์งานที่กำหนดในแผนการสอนเฉพาะบุคคลแต่ละแผน จากนั้นทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวของตัวแบบ (ครูหูหนวก) ในการทำท่าภาษามือตามคำศัพท์ที่จะนำมาใช้ในงานวิจัย

4. การปรับสถานที่เพื่อให้เหมาะสมต่อการสอนคำศัพท์ภาษามือ สำหรับกรณีศึกษาหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา

5. การสอนกรณีศึกษาโดยใช้ตัวแบบจริง (ครูหูหนวก) ในชั้นสอน และให้กรณีศึกษาได้ฝึกฝนกับภาพเคลื่อนไหวภาษามือในคอมพิวเตอร์ในชั้นฝึกปฏิบัติอิสระจำนวน 4 แผน แผนละ 10 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที

6. การประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือหลังสอน โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือก่อนและหลังสอน

กรณีศึกษา

นักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความบกพร่องทางการได้ยินและพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้ากว่าวัย มีปัญหาในการจดจำคำศัพท์ภาษามือพื้นฐาน จำนวน 1 คน อายุ 11 ปี เพศหญิง โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

1. แบบบันทึกการประเมินสิ่งเสริมแรง ผู้วิจัยใช้แบบบันทึก - การประเมินรางวัล (แบบจัดรางวัลให้เลือกหลายตัวเลือก) (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565)
2. แบบบันทึกการเลือกคำศัพท์ภาษามือสำหรับการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยการใช้แบบบันทึก-การประเมินรางวัล (แบบจัดรางวัลให้เลือกหลายตัวเลือก) (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565)
3. แผนการสอน จำนวน 4 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 เรื่องชื่อของฉัน แผนที่ 2 เรื่องขนมที่ฉันชอบ แผนที่ 3 เรื่องพ่อของฉัน และแผนที่ 4 เรื่องแม่ของฉัน ทำการสอนแผนละ 10 ครั้ง โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง (Direct Instruction Model)
4. แบบประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือ ก่อนและหลังเรียน จำนวน 4 คำ ได้แก่ “กล้วยหอม” (ชื่อกรณีศึกษา) ขนม พ่อ และ แม่

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินสิ่งเสริมแรง แบบคัดลอกคำศัพท์
2. สร้างแผนการสอนเฉพาะบุคคล และแบบประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือ ก่อนและหลังเรียน
3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงเบื้องต้น
4. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยแผนการสอน จำนวน 4 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.94 - 0.96 และ แบบประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือ ก่อนและหลังเรียน จำนวน 4 คำ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.83 - 0.91
5. นำเครื่องมืองานวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง
6. นำเครื่องมือที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกรณีศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสอน จัดกิจกรรม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีกระบวนการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนของกรณีศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม 2566

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือเพื่อพัฒนาการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา ผลการวิจัยพบว่ากรณีศึกษามีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือโดยการทำท่าภาษามือตามภาพคำศัพท์ ก่อนและหลังการสอน

ครั้งที่	คะแนนการทำท่าภาษามือตามภาพคำศัพท์							
	ก่อนสอน				หลังสอน			
	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่
1	1	1	1	1	2	3	4	3
2	1	1	1	1	3	3	4	4
3	1	1	2	1	4	2	4	4
4	2	1	1	1	3	3	2	3
5	1	1	1	1	3	3	3	3
6	1	1	1	1	3	3	3	3
7	1	1	2	1	2	2	3	3
8	1	1	1	1	3	2	4	1
9	1	1	1	1	3	3	2	4
10	2	1	2	2	3	2	4	2
รวม	12	10	13	11	29	26	33	31
ระดับ	ปรับปรุง	ปรับปรุง	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	ดี	ดี	ดี
ค่าเฉลี่ย	11.50 (ปรับปรุง)				29.75 (ดี)			

หมายเหตุ 1 = ทำท่าภาษามือตามตัวแบบได้ โดยมีการกระตุ้นเตือนทั้งหมดทุกขั้นตอน

2 = ทำท่าภาษามือตามตัวแบบได้ โดยมีการกระตุ้นเตือนเกือบทุกขั้นตอน

3 = ทำท่าภาษามือตามตัวแบบได้ โดยมีการกระตุ้นเตือนบางขั้นตอน

4 = ทำท่าภาษามือตามตัวแบบได้ โดยไม่มีการกระตุ้นเตือน

5 = ทำท่าภาษามือได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นความสามารถในการจำคำศัพท์ของกรณีศึกษา ก่อนสอน ทั้ง 4 คำ โดยในการทำท่าภาษามือแต่ละคำจะกำหนดระดับคะแนนสูงสุดในการทำท่าภาษามือไว้ที่ 5 คะแนน ทำการทดสอบก่อนสอนแผนละ 10 ครั้ง รวม 50 คะแนน พบว่าความสามารถของกรณีศึกษาอยู่ในระดับปรับปรุง โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 13 คะแนน ค่าเฉลี่ย 11.50 และหลังจากสอนคำศัพท์ตามแผน พบว่ากรณีศึกษามีความสามารถในการจำคำศัพท์ทั้ง 4 คำ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 26 - 33 ค่าเฉลี่ย 29.75 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการทำท่าภาษามือของกรณีศึกษาหลังสอนเพิ่มขึ้นทุกคำ โดยคำที่มีคะแนนหลังสอนเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ พ่อเพิ่มจาก 13 คะแนน เป็น 33 คะแนน และแม่ เพิ่มจาก 11 คะแนน เป็น 31 คะแนน ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังสอนของทั้งสองคำเท่ากับ 20 รองลงมาคือ กล้วยหอม (ชื่อของกรณีศึกษา) เพิ่มจาก 12 คะแนน เป็น 29 คะแนน ผลต่างเท่ากับ 17 และขนมเพิ่มจาก 10 คะแนน เป็น 26 คะแนน ผลต่างเท่ากับ 16 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 คะแนนความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือ โดยการชี้หรือหยิบภาพคำศัพท์ตามการทำท่าภาษามือของตัวแบบ ก่อนและหลังการสอน

ครั้งที่	คะแนนการทำท่าภาษามือตามภาพคำศัพท์							
	ก่อนสอน				หลังสอน			
	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่
1	0	1	1	0	1	1	1	0
2	1	1	0	0	1	1	1	0
3	1	0	0	1	1	0	0	1

ตารางที่ 2 คะแนนความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือ โดยการชี้หรือหยิบภาพคำศัพท์ตามการทำท่าภาษามือของตัวแบบ ก่อนและหลังการสอน (ต่อ)

ครั้งที่	คะแนนการทำท่าภาษามือตามภาพคำศัพท์							
	ก่อนสอน				หลังสอน			
	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่	กล้วยหอม	ขนม	พ่อ	แม่
4	0	0	0	0	1	1	1	1
5	0	1	0	0	0	0	1	1
6	1	1	0	0	1	1	1	0
7	1	0	0	1	1	0	0	1
8	0	0	1	0	0	0	1	1
9	0	1	0	0	1	1	1	0
10	0	0	0	0	1	1	0	1
รวม	4	5	2	2	8	6	7	6
ร้อยละ	40	50	20	20	80	60	70	60
ระดับ	พอใช้	พอใช้	ปรับปรุง	ปรับปรุง	ดีมาก	ดี	ดี	ดี
ค่าเฉลี่ย	32.50 (พอใช้)				67.50 (ดี)			

หมายเหตุ 0 = ไม่สามารถดูหรือชี้ภาพคำศัพท์ที่ตรงตามท่าภาษามือ

1 = สามารถดูและชี้ภาพคำศัพท์ที่ตรงตามท่าภาษามือ

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือโดยการชี้หรือหยิบภาพคำศัพท์ทั้ง 4 คำ เมื่อกรณศึกษาชี้หรือหยิบภาพที่ตรงตามคำศัพท์ภาษามือจะได้ 1 คะแนน โดยทำการทดสอบก่อนสอน แผละ 10 ครั้ง รวมทั้งหมด 10 คะแนน กำหนดให้ผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 60 พบว่าทั้ง 4 คำ มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 32.50 อยู่ในระดับพอใช้ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 2 - 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 20 - 50 และหลังจากสอนคำศัพท์ภาษามือตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล กรณศึกษามีคะแนนความสามารถในการจำคำศัพท์ พบว่าทั้ง 4 คำ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 67.50 อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 6 - 8 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 60 - 80 โดยคำที่มีคะแนนหลังสอนเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ พ่อเพิ่มจาก 2 คะแนน เป็น 7 คะแนน คะแนน ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังสอนเท่ากับ 5 รองลงมาคือ กล้วยหอม (ชื่อของกรณศึกษา) เพิ่มจาก 4 คะแนน เป็น 8 คะแนน และคำว่าแม่ เพิ่มจาก 2 คะแนน เป็น 6 คะแนน ทั้งสองคำมีผลต่างเท่ากับ 4 และขนมเพิ่มจาก 5 คะแนน เป็น 6 คะแนน ผลต่างเท่ากับ 1 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือเพื่อพัฒนาการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สำคัญและขออภิปรายดังนี้

1. การใช้ตัวแบบ (ครูหูหนวก) ร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือมีผลดีต่อการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียนพิการซ้อนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา : จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ากรณศึกษามีคะแนน หลังสอนเพิ่มขึ้นทุกคำทำให้เห็นได้ว่ากรณศึกษาความสามารถในการจำคำศัพท์ดีขึ้น โดยคำศัพท์ภาษามือ ที่กรณศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นสูงสุดคือคำว่าพ่อซึ่งมีคะแนนการทำท่าภาษามือตามภาพได้คะแนนสูงสุดที่ 33 คะแนน (ตาราง 1) เนื่องจากคำว่าพ่อเป็นท่าภาษามือที่มีการเคลื่อนไหวมือง่าย และพ่อก็เป็นบุคคล ที่กรณศึกษาค้นเคยมากที่สุดในการครอบครัวย นอกจากนี้การจำท่าภาษามือของกรณศึกษาโดยการชี้หรือหยิบภาพที่ตรงกับท่าภาษามือ

ของตัวแบบ คำศัพท์ที่ได้คะแนนมากที่สุดคือคำศัพท์ภาษามือชื่อของกรณีศึกษา ได้คะแนนหลังสอนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 80 (ตาราง 2) จากการสอนทั้งหมด 10 ครั้ง

ผู้วิจัยเห็นว่าชื่อของกรณีศึกษาเป็นท่าภาษามือที่กรณีศึกษามีพื้นฐานมาบ้างแล้ว และเรียนรู้มานาน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาระดับอนุบาล และเป็นคำที่จำเป็นในการใช้สื่อสารบอกชื่อภาษามือของตนเอง ซึ่งจากเดิม กรณีศึกษาไม่สามารถทำได้ จะต้องมิตัวแบบท่าทำให้ดูก่อนกรณีศึกษาจึงจะทำตามได้ แต่หลังจากการสอนที่ใช้ ทั้งตัวแบบที่มีชีวิตจริง และการฝึกปฏิบัติอิสระกับสื่อภาพเคลื่อนไหวภาษามือในคอมพิวเตอร์ โดยรูปแบบการสอน ท่าภาษามือนั้นจะเป็นการสอนผ่านการเลียนแบบจากตัวแบบที่ละขั้นตอน และมีการสอนซ้ำ ๆ คำละ 10 ครั้ง จนกระทั่งกรณีศึกษาสามารถจำได้ว่าต้องท่าท่าภาษามืออย่างไร หลังจากเห็นบัตรภาพคำศัพท์นั้น ๆ ทำให้ทราบว่า กรณีศึกษามีความจำที่พัฒนาจากเดิม ผู้วิจัยคิดว่ากรณีศึกษาสามารถท่าภาษามือคำว่าพ่อ และแม่ ได้ถูกต้องและมี คะแนนหลังการสอนเพิ่มขึ้นมากที่สุด เนื่องมาจากพ่อและแม่เป็นบุคคลที่คุ้นเคยกับกรณีศึกษา สอดคล้องกับทฤษฎี การเรียนรู้ของ Bandura ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) (อัชรา เอ็บสุลรี, 2561) ทั้งนี้ การใช้ตัวแบบเป็นสื่อในการสอน ส่งผลให้การกรณีศึกษาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Vygotsky ได้อธิบายการจัดการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการ 2 ระดับ คือ พัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ (Potential Development Level) ระยะห่างระหว่างระดับพัฒนาการที่เป็นจริงและระดับพัฒนาการที่สามารถจะเป็นไปได้ เรียกว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2551) โดยในรูปแบบการสอนโดยใช้ตัวแบบและภาพเคลื่อนไหวภาษามือในงานวิจัยนี้จะถือว่าการช่วยเหลือกรณีศึกษาให้สามารถเรียนรู้แบบก้าวกระโดดต่อไป นอกจากนี้ขณะที่อยู่ในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ในการจดจำคำศัพท์ภาษามือแต่ละคำนั้น พฤติกรรมการตอบสนองของกรณีศึกษาที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือก็จะแตกต่างกัน เช่น ในครั้งแรก ๆ ของการฝึกแต่ละแผนกรณีศึกษาต้องการความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก โดยจะแสดงออกผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ ทำให้ระดับความสามารถในการจำ คำศัพท์ของกรณีศึกษาอยู่ในระดับปรับปรุงถึงระดับพอใช้ แต่เมื่อระยะเวลาในการฝึกผ่านไปในครั้งหลัง ๆ ของการสอน พบว่ากรณีศึกษาเกิดการเรียนรู้มีความเข้าใจในกระบวนการ และสามารถจดจำขั้นตอนและวิธีการแสดงท่า ภาษามือได้จนถึงในระดับดีเยี่ยม คือการจดจำและท่าท่าภาษามือได้ด้วยตนเองได้

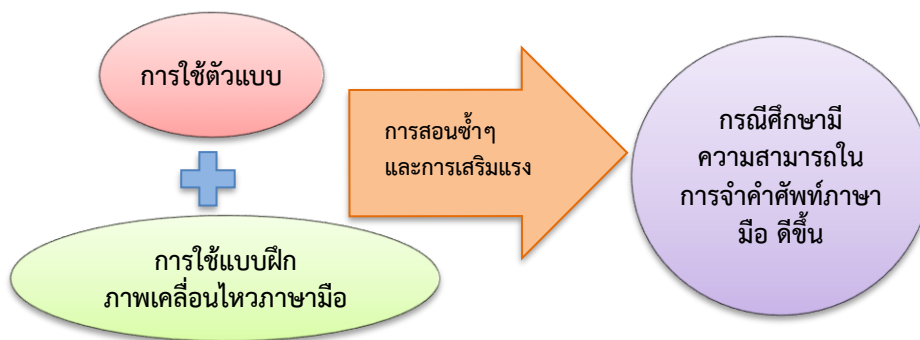
2. การใช้เทคนิคการสอนซ้ำ ๆ และการเสริมแรงทางบวกส่งผลให้นักเรียนพิการซ้อนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญาสามารถจดจำ และท่าท่าภาษามือได้มากขึ้น : จากการวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ผลการประเมินความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือก่อนและหลังการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับ แบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษา มือเพื่อพัฒนาการจำคำศัพท์ภาษามือ พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.50 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 29.75 คะแนน (ตาราง 1) ผลต่างเท่ากับ 18.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 36.50 แสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษา มีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือเพิ่มขึ้น ในการสอนกรณีศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอนตรงมาใช้ และพบว่าเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อกรณีศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกและมีความ บกพร่องทางสติปัญญาาร่วมด้วย สอดคล้องกับทิตนา แชมมณี ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนทางตรงว่า มี องค์ประกอบสำคัญ 6 ประการที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ครูคอยควบคุมกำกับทิศทางของการเรียนการสอนมีการ กำหนดเป้าหมาย ผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือของผู้เรียน ตลอดจนการจัดบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย และ ผู้สอนคอยดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (ทิตนา แชมมณี, 2561) นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าการฝึกปฏิบัติอิสระในขั้นนี้ซ้ำ ๆ แผนละ 10 ครั้ง ทำให้กรณีศึกษาสามารถจดจำ คำศัพท์ภาษามือได้ดีขึ้น โดยจะเห็นว่ากรณีศึกษามีความมั่นใจ แสดงท่าภาษามือได้อย่างคล่องแคล่ว ตลอดจน ผู้วิจัยสามารถลดการช่วยเหลือกรณีศึกษาลงได้ในช่วงท้ายของการสอนในทุก ๆ แผน ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าการใช้ตัว แบบและภาพเคลื่อนไหวภาษามือมาเป็นสื่อการสอนในแผนการสอนเฉพาะบุคคลดังกล่าวสามารถใช้เป็นต้นแบบ

ให้กับผู้ปกครองเพื่อใช้สอนภาษามือที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษามือไทยให้กับกรณีศึกษาในขณะที่อยู่บ้าน หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่โรงเรียนเฉพาะความพิการด้านความบกพร่องทางการได้ยินเท่านั้น สอดคล้องกับธีรวัฒน์ กำเนิดศิริ และคณะ ที่ได้ทำการศึกษาโปรแกรมสอนภาษามือด้วยภาพ 3 มิติเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาไทย อังกฤษ ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กรณีศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เชียงใหม่ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าวิธีสอนแบบธรรมดา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวิธีสอนแบบใช้ภาพเคลื่อนไหวสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถใช้ประสาทการรับรู้ทางตาในการช่วยจดจำการเรียนรู้คำศัพท์ได้ดีขึ้นกว่าการเรียนการสอนแบบธรรมดา ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวสามารถใช้เป็นสื่อที่ช่วยเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ผ่านการมองเห็นได้ดียิ่งขึ้น (ธีรวัฒน์ กำเนิดศิริ และคณะ, 2553)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือเพื่อพัฒนาการจำคำศัพท์ภาษามือของนักเรียนหูหนวกและบกพร่องทางสติปัญญา สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การใช้ตัวแบบร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือ ร่วมกับเทคนิคการสอนซ้ำ ๆ และการเสริมแรงทางบวกมีผลทำให้กรณีศึกษาความสามารถในการจำคำศัพท์เพิ่มขึ้น

การพัฒนาความสามารถในการจำคำศัพท์สำหรับนักเรียนพิการซ้อน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับหูหนวกร่วมกับความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้วิจัยพบว่าการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลนั้นมีผลต่อการจำคำศัพท์ของกรณีศึกษา โดยการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้นควรใช้สื่อการเรียนรู้ผ่านการมองเห็นเป็นหลัก และนำเทคนิควิธีการสอนซ้ำ ๆ และการเสริมแรงทางบวกมาใช้ในการสอนนักเรียนร่วมด้วย ตลอดจนให้ออกาสนักเรียนในการฝึกปฏิบัติอิสระด้วยตนเองผ่านสื่อที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีเนื้อหาที่เหมือนกัน เพียงแต่เปลี่ยนจากตัวแบบจริงที่อยู่ตรงหน้ากรณีศึกษา เป็นตัวแบบคนเดิมที่ปรากฏอยู่ในจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งนักเรียนสามารถฝึกฝนซ้ำได้เรื่อย ๆ โดยที่คุณภาพของการเป็นตัวแบบจะคงเดิม จึงทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาสื่อการสอนภาษามือสำหรับนักเรียนหูหนวกและมีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษลักษณะคล้ายกันต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การใช้ตัวแบบที่เป็นคนหูหนวกร่วมกับแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือมีส่วนช่วยให้กรณีศึกษาสามารถส่งเสริมการจำภาษามือได้ดีขึ้น และพบว่าคำศัพท์ที่กรณีศึกษาทำภาษามือออกมาได้คะแนนหลังการสอนมากที่สุด

คือชื่อของกรณีศึกษา เนื่องจากเป็นคำที่กรณีศึกษาฝึกหัดทำมือมาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ จึงทำให้สามารถใช้ท่ามือของคำนี้ได้ดี นอกจากนี้ยังมีคำว่า “พ่อ” ที่กรณีศึกษาสามารถทำภาษามือได้ดีขึ้นเพราะเป็นท่ามือที่มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน รวมถึงการที่ผู้วิจัยมีการปรับสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และทางสังคม และใช้การเรียนรู้ผ่านการมองเป็นสำคัญ ทำให้กรณีศึกษาที่มีความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษามือเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรมีการพัฒนาแบบฝึกภาพเคลื่อนไหวภาษามือเพื่อเป็นสื่อในการสอนกรณีศึกษา โดยการเพิ่มคำศัพท์ภาษามือในหมวดต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการใช้ชีวิตของกรณีศึกษา เพื่อให้กรณีศึกษาให้สามารถจดจำคำศัพท์ภาษามือ และสามารถทำท่าภาษามือเพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถนำภาษามือไปใช้ในการสื่อสารได้ในหลากหลายบริบท นอกจากนี้ยังสามารถต่อยอดงานวิจัยไปสู่การฝึกปฏิบัติจริงที่บ้าน หรือชุมชนที่กรณีศึกษาอาศัยอยู่ โดยการจัดทำคู่มือการสอนคำศัพท์ภาษามือสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสอนกรณีศึกษาได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐวรินทร์ แซ่จุง. (2557). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. สงขลา: แอลเอแม็กการพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรธร เลอศิลป์. (2558). การสื่อความหมายสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธีรวัฒน์ กำเนิดศิริ และคณะ. (2553). โครงการวิจัยและพัฒนา โปรแกรมสอนภาษามือด้วยภาพเคลื่อนไหว 3 มิติ เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทย อังกฤษของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กรณีศึกษา . ใน รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร เชียงใหม่.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552. (2552). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนพิเศษ 80 ง หน้า 45 (8 มิถุนายน 2551).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 4 (5 กุมภาพันธ์ 2551).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 (19 สิงหาคม 2542).
- มะลิวัลย์ ธรรมแสง. (2554). การศึกษาในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2562 จาก <https://www.deafthai.org/wp-content/uploads/2018/05/.PDF>
- มานะ ประทีปพรศักดิ์. (2548). สื่อการเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวก. วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ, 1(2), 28-36.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560).
- ศรียา นิยมธรรม. (2544). ความบกพร่องทางการได้ยิน ผลกระทบทางจิตวิทยา การศึกษาและสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2565 จาก http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php

- อัชรา เอิบสุขศิริ. (2561). จิตวิทยาสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Lederberg, A. et al. (2013). Language and Literacy Development of Deaf and Hard of Hearing Children: Successes and Challenges. Retrieved November 2, 2022, from <https://psycnet.apa.org/record/2012-20365-001.pdf>
- Rowland, C. (1994). Communication matrix questions and answer options. Retrieved November 2, 2022, from <https://aacccommunity.net/wp-content/uploads/2019/03/Communication-Matrix-Questions.pdf>
- World Health Organization. (2014). Deafness and Hearing Loss. Retrieved July 3, 2021, from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss.S>